

Nr. 10.

Warszawa

25 lutego / 9 marca 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Usiłowania publiczności finansowéj uchylenia się od wpływu polityki odniosły pewny skutek, zwłaszcza we Francji. Giełda paryska, a za nią marsylska, lyońska, ożywiły się znacznie; wszystkie papiery są w podwyżce, wyjąwszy kredyt ruchomy, co się zachwiał po ogłoszeniu niefortunnego bilansu. Akcje i obligacje dróg żelaznych używają szczególnéj wziętości, jako pewna i korzystna lokacja. Czy stan taki długo potrwa,—to zależy w każdym razie od obrotu, jaki przybiorą sprawy polityczne: ale sam rozsądek każe korzystać z szczęśliwego zwrotu, o ile i jak długo się da, chociażby dlatego, ażeby zrealizowane korzyści dały siłę do przetrwania mogących nastąpić zawikłań i przesileń.

W Londynie, jakkolwiek w kapitały zaopatrzonym, trwa rezerwa i nieufność: kapitał jest tani, ale w ruchach trudny, leniwy. Główną tego przyczynę upatrują w pożyczkach rządowych blisko po sobie idących: po ruskiéj, chilijskiéj, nastąpiła rumuńska, a zapowiadają grecką i portugalską. Nie można obok tego zaprzeczyć wpływu położenia wewnętrznego na stan interesów finansowych. Ruch fenienów, jeżeli nawet zniknie dla braku siły żywotnéj, to jednak jako objaw paraliżujący pracę i kredyt, nie jest on bez znaczenia; więcéj jeszcze ma znaczenia sprawa reformy wyborczéj, o którą może wkrótce rozbije się gabinet Derby.

Stosunki finansowe Austrji nadspodziewanie się polepszają. Duch przedsiębierstwa i kredyt szybko wzrastają; papiery publiczne podnoszą się nietylko na giełdzie wiedeńskiéj, ale i na frankfurckiéj i paryskiéj. Nowa pożyczka 150 m. franków zaciągnięta u kredytu gruntowego austrjackiego, w listach zastawnych, zabespieczonych na dobrach rządowych i z ich dochodów monetą metaliczną opłacalnych, najlepsze znajduje przyjęcie; w Paryżu uzyskała pośrednictwo najpoważniejszéj instytucji—*Société générale*.

Włoskie nowe ministerstwo liczy trzech zwolenników podatku od renty długu publicznego w r. z. projektowanego, a między nimi ministra skarbu p. Depretis. Ricasoli zatrzymał przy sobie wydział sprawiedliwości i wyznań, chcąc sam przeprowadzić kwestję t. z. *wyzwolenia kościoła*, z którą ściśle łączy się kwestja finansowa. Na czém się teraz plan finansowy oprze i co się stanie z układem Langrand-Dumonceau, trudno przewidzieć; dopiero po dopełnieniu wyborów ministerstwo zapewne oświadczy myśli swoje Izbie. Z duchowieństwem sprawa będzie nie łatwa, a strata czasu nieobliczone Włochom przynosi szkody. Plan p. Scialoja miał w każdym razie tę zaletę, że już *był* i że był *stanowczy*.

Na naszym targu pieniężnym można zanotować pewne nie wielkie zmiany: listy zastawne 1-éj serji podniosły się o $1^1/_6$ % ($80^1/_6$), 2-éj zaś serji spadły o $1^1/_4$ % ($72^1/_4$); pożyczka premjowa ruska 1-éj serji podniosła się o $^1/_4$ %, a 2-éj ser. spadła o 1 %. Wexle zagraniczne nieznacznie się podniosły; najwięcéj na Wiedeń, o 1%.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 1—7 marca.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	Piątek 1 marca	Sobota 2	Poniedz. 4	Wtorek 5	Środa 6	Czwar. 7	Stosunek do równi na 100
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU — Ruble						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	75	.	75,67	.	.	74,50	74 1/2
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	102	.	.	.	.	.	136
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup.	5	45	51	.	.	.	.	.	113 1/3
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27,50	.		.	.	.	91 2/3
	5	30	34,25	.	.	.	.	.	114 1/6
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	51,50	.	.	.	.	.	51 1/2
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	.	.	57,50	57,50	57,25	57,25	57 1/4
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,07 7/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	74,25	.	.	.	.	.	74 1/4
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	108,75	109	109,25	109	109	109	109
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	106,25	106,33	106	.	105,50	105,33	105 1/3
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	99,50	.	.	.	.	99,67	99 2/3
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100	.	100	100	100	100	100
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	79	.	79	.	.	79,50	79 1/2
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	79	79	79,50	79,50	80	80,17	80 1/6
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	73,50	73,25	.	73	72,50	72,25	72 1/4
kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,83 1/3	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	71,50	.	.	.	119 1/6
Polskie. „ „ W-B. (100. 150)	4	100	55,67	.	.	55,50	55,50	55,83	55 5/6
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	86	86	86,50	86,50	86	.	86
Polskie. „ „ Łodzk. (100)	5	100	*88	.	.	.	.	.	*88
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*118	.	.	.	.	.	*94 2/5
Rus. Obligi „ „ „	4 1/2	100	86,50	.	.	.	.	.	86 1/2
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	109,35	109,42 1/2	109,65	109,57 1/2	109,57 1/2	109,65	118
Gdańsk (100) „	.	92,857	109,20	.	.	109,50	109,50	109,50	117 9/10
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	166,80	167,70	119
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	7,48	7,49	7,49	.	7,49	118 4/5
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	.	89,55	89,55	89,55	119
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	87,60	87,30	87,60	94 1/3
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	99	.	99	.	99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,15	.	.	.	.	.	119 2/5
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,50	.	.	.	.	.	116 2/3
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6%	7 (9)	3	3	4	4	3	—
giełdowa:	—	—	3	3	4	3 1/2	3	3 1/2 (4)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 26 lutego	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 5 marca
	r u b l i		
1. Skup: Portfel wexli kraj w Warsz.	1.820.575, 53	+ 165.818, 30	1.763.192, $72\frac{1}{2}$
		— 223.201, $10\frac{1}{2}$	
1. Skup: Portfel wexli kraj w Łodzi.	135.215, 81	+ 4.518, —	137.633, 81
		— 2.100, —	
1. Skup: Portfel wexli kraj w Włocł.	—	+ 9.500, —	9.500, —
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	307.228, 48	+ 9.526, 57	308.859, $60\frac{1}{2}$
		— 7.895, $44\frac{1}{2}$	
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.015.321, 87	+ 17.999, $03\frac{1}{2}$	1.017.274, 87
		— 16.046, $03\frac{1}{2}$	
3. „ na zast. towarów (a) wełny .	211.425 —	+ 3.100, 76	175.995 —
		— 38.530, 76	
3. „ na zast. towarów (b) in. tow.	191.718, 55	+ 2.514, 43	193.348, 54
		— 884, 44	
Łącznie (3)	403.143, 55	— 33.800, 01	369.343, 54
4. „ „ kosztowności . .	620 650, 03	+ 6.735, 33	618.790, 03
		— 8.595, 33	
5. Otwarte kredyta	5.181.349, $22\frac{1}{2}$	+ 702.631, 63	5.327.983, 71
		— 555.997, $14\frac{1}{2}$	
6. Kasa: Monety srebrne	2.716.514, 49	— 2.797, $42\frac{1}{4}$	2.713.717, $06\frac{3}{4}$
6. Kasa: „ złote	6.266, 60	—	6.266, 60
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	469.447 —	+ 115.700, —	585.147 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	1.173.156 —	+ 520.327, —	1.693.483 —
Łącznie (6)	4.365.384, 09	+ 633.229, $57\frac{3}{4}$	4.998.613, $66\frac{3}{4}$

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 21/22 lutego 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny	724.692813	482.785325
Portfel	592.779238	455.033750
Zaliczenia na złoto i rozm.	55.419734	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	85.148200	327.776700
Dług skarbu i inne wart. .	157.346053	375.000000
	1.615.386038	1.640.595775

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Bilety w obiegu	1.021.843875	557.389750
Przekazy z term. kilkod. .	14.146871	11.241525
Rachunki bieżące prywatne	271.273010	463.986325
Rachunki bieżące skarbowe	78.740943	155.096700
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	39.836563	89.056475
	1.615.386038	1.640.595775

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Wyciąg ze sprawozdania Dyr. Gł. Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, za ostatnie półrocze (2-gie 1866).**

I. Wierzytelność Tow. okresu III:

serji 1-éj ...	*rubli*	49.211825, —
„ 2-éj ...	„	21.719105, —
Razem	„	71.930930, —

Cała ta suma zahipotekowana na 5.982 dobrach tak rządowych jak prywatnych.

II. Listów zastawnych wartości imiennéj było w obiegu:

serji 1-éj . .	*na rubli*	31.818135, —
„ 2-éj . .	„	18.889485, —
Razem	„	50.707620, —

III. Zaległość na stowarzyszonych z tytułu rat półrocznych i procentu amortyzacijnego w d. $\frac{1}{13}$ stycznia 1867 r. wynosiła .... 2.913885, $57\frac{1}{2}$

W drodze exekucji zaległości, w ciągu półrocza wystawiono na sprzedaż dóbr 923; z tych zapłaciło dóbr 381; oczekuje terminu sprzedaży 534; sprzedano dóbr 8, z których 4 w obrębie Dyrekcji szcz. warszawskiéj.

IV. Należność do wypłaty za Listy Z. wylosowane i kupony wynosiła...... rub. 3.519819, 06
W ciągu półrocza wypłacono . „ 2.381140, 26
Pozostaje do wypłaty nie zgłaszającym się........ ...... „ 1.138678, 80

V. Fundusz użyteczności ogólnéj, przelany w r. z. do skarbu na depozyt, wynosił:

w gotowiźnie	rubli	31.344, 35½
w listach zastawnych	„	1.471.995, —
„ likwidacyjnych ..	„	226.800, —
Razem wartości imiennéj .	„	1.730.139, 35½

VI. Fundusz rezerwowy z końcem roku 1866 wynosił 3.136279, 46 i znajdował się:

1. Gotowizną w kasach Towarzystwa	189064, 42½
2. W zastąpionym funduszu na wypłatę za listy wylosow. i kupony	1.374040, 07
3. W listach z. imiennéj wartości...	114600, —
4. „ likw. za należności przyjętych im. wartości	498850, —
5. W wartości domów na biura władz Towarzystwa............	515080, 16
6. W ruchomościach biurowych	36938, 96
7. W zaległości na dobrach: procentu amort., kar, kosztów wygotowania listów zastawnych	225437, 03
8. W zaliczeniach..............	182268, 81½
Razem jak wyżéj.......	3.136279, 46

— **Pomoc własna** (**Self-Help**) Samuela Smiles'a,—*spolszczone i wydane staraniem Redakcji Przeglądu Tygodniowego* (zeszyt I).

Jednym z najważniejszych objawów w nowoczesnym ruchu socjalnym i ekonomicznym jest dążność do samopomocy (¹).

Wzrastająca ufność we własne siły jednostek, a stąd większe natężenie tych sił, do zbawiennych bezwątpienia doprowadzi rezultatów. Ażeby zaś ufność ta w potęgę, jaka leży w duchowym organizmie każdego człowieka, na jak największą rozszerzyła się skalę, to nie dość pisać abstrakcijne o samopomocy traktaty filozoficzne, ale potrzeba żywych, w oczy bijących przykładów. Pojął to autor *Self-help'u*, który pokazuje nam kalejdoskop wielkich mężów, nie ograniczając się na wskazaniu rezultatów ich prac, znanych nam już po większéj części skądinąd, ale wtajemniczając nas zarazem w ukryte sprężyny, które olbrzymie te rezultaty na świat wydały, odsłaniając nam cały ogrom prac, walk, przeciwności i zawodów, przez jakie ci przewodnicy ludzkości przejść musieli, zanim u kresu swego stanęli, zanim obdarzyli świat nowemi prawdami, nowemi dobrodziejstwami.

Ze znanych nam książek, Robinson zbliża się najwięcéj tendencją do *Self-help'u*, ta tylko zachodzi różnica, że Robinson własną siłą, własną jedynie pomocą przezwycięża otaczające go przeszkody na odludnéj wyspie, bohaterowie zaś *Self-help'u* walczą i odnoszą zwycięstwa w spółeczeństwie. Robinson jest fikcją—*Self-help* rzeczywistością, a stąd nierównie bardziéj pouczający.

Książka ta nie jest dziełem naukowém, nie jest téż książką ludową w właściwém tego wyrazu znaczeniu. Ale zarówno uczony, jak robotnik, czytać ją będzie z pożytkiem i zajęciem; bo prawdy i fakta w niéj opowiedziane są nader cennym materjałem i dla człowieka myślącego, a metoda Smiles'a jest tak trafna, tak przekonywająca, że nauki jego są przystępne i dla umysłów prostych nie przyzwyczajonych do głębszego myślenia.

Tłumacze polscy nie trzymali się wiernie oryginału, ale idąc za śladem tłumaczeń na inne języki, wzbogacili książkę przykładami z życia Polaków, którzy swe stanowisko w nauce, sztuce, przemyśle i wynalazkach, zawdzięczają własnéj pracy. I tak w pierwszym już zeszycie w rozdziale: O wynalazcach i przemysłowcach, znajdujemy bardzo dobry ustęp do stosunków przemysłowców polskich się odnoszący. Wzbogacili także tłumacze dzieło niektóremi ustępami z tłumaczeń francuskiego i niemieckiego: rozdział trzeci—o stowarzyszeniach, wzięty z niemieckiego, jest bardzo użytecznem uzupełnieniem książki. *K.*

(1) Samorady. *Red.*

— **Kwestja podatku** jest teraz na porządku dziennym we wszystkich państwach cywilizowanych. Szczególniéj zajmują się nią Niemcy i Belgja—ostatnia skutkiem zamierzonego zniesienia ceł. *Vierteljahrsschrift für Volkswirthschaft*—czasopismo berlińskie wydawane pod kierunkiem pp. Juljusza Faucher i O. Michaëlis, w tomie XIV, otwiera swe szpalty dla téj nader ciekawéj kwestji, podając artykuł p M. Ch. Braun pod tytułem: *Podatki ogólne i gminne w stosunku do organizacji politycznéj, wojskowéj, gminnéj i gruntowéj.* Autor oświadcza się, jeżeli nie wyłącznie za jedynym podatkiem dochodowym, to przynajmniéj za takim systemem finansowym, któryby się opierał na dochodzie i dążył do uproszczenia organizacji podatkowéj. Zadaniem autora jest wynaleść zasadę filozoficzną lub moralną na poparcie reguły: że każdy powinien być opodatkowany w stosunku do środków jakiemi rozporządza. Lecz wielu obecnie jest takich, co sądzą że prawidło: *Każdy powinien być opodatkowany w stosunku do środków jakiemi rozporządza* powinno być zastąpione regułą: *Każdy powinien płacić państwu lub gminie podatek odpowiedni usługom jakie od nich odbiera* (¹). Zdawałoby się na pozór, że to na jedno wychodzi: wcale nie. Pierwsza z tych reguł prowadzi do podatku postępowego, z drugą dojść do niego nie można. P. Braun popiera zasadę Smith'a; lecz zasada opodatkowania w stosunku do *usług* (a nie w stosunku do *majątku*), zdaje się zyskiwać coraz więcéj zwolenników w Niemczech. Belgja również skłaniać się zdaje ku opodatkowaniu w stosunku do usług przez państwo lub gminę wyświadczonych. Głównym przedstawicielem téj zasady w Belgji jest p. Deheselle, którego teorję podajemy w Ekonomiście. *R.*

(¹) My do ich liczby nie należymy. Stosować podatek do usług można tylko zbiorowo, nigdy zaś w pojedynczych wypadkach. *Red.*

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.